

અનુપમની હે અમૃતધાર...!

~ સદ્ગુરુ સંત પરમ પૂજ્ય અચિનદાદા

વચનામૃત મર્મ : ગઢડા મધ્ય પ્રકરણ-૨૧, 'મુદ્દાનું'નું નિરૂપણ
૨૧ માર્ચ ૨૦૧૮, વચનામૃત પારાયણ, ઉપાસના ધામ, વેમાર

(ગયા અંકથી ચાલુ...)

અહીંયાં 'વચનામૃત'માં શ્રીજી મહારાજે કહ્યું, કલ્યાણને અર્થે તો ભગવાનને સર્વકર્તાહર્તા જાણવા એ જ છે.

મુદ્દો આવી ગયો - 'એ જ છે.' આગળ જે વાત કહી કે, કલ્યાણને અર્થે જે કંઈ શાસ્ત્રો છે તે અમે સૂરત દઈને સાંભળ્યાં છે અને એનો અમે હવે મુદ્દો કહીએ છીએ. શાસ્ત્રમાં બે જ વાત આવે છે. એક વાત આવે છે - કર્તાહર્તા ભગવાન છે અને બીજી વાત ભગવાન અથવા ભગવાનના સંતનાં ચરિત્રોની આવે છે. 'શ્રીમદ્ ભાગવત' એ ભગવાનનું અને ભગવાનના અવતારોનું ચરિત્રગાન છે. અને એવું ગાન કરવાથી વ્યાસમુનિને પણ પોતાના હૈયામાં શાંતિ ને આનંદની અનુભૂતિ પ્રાપ્ત થઈ છે, એમ આપણા ધર્મગ્રંથો કહે છે.

આપણા સ્વામિનારાયણ સંપ્રદાયની એક બહુ જાણીતી વાર્તા છે. નામ, ઠામ વગર ટૂંકમાં કહું તો, એક સંત આવીને પોતાની બધી વાત સ્વામિનારાયણ ભગવાનને કરે છે. એમની વાતનો જવાબ આપવાને બદલે સ્વામિનારાયણ ભગવાન પોતાનાં વનવિચરણની આખી વાત કરે છે. એટલે પેલા સંત ફરી પાછી પોતાની રજૂઆત કરે છે. એટલે ફરી ફરીને પાછી મહારાજે, અમે આવી રીતે બાળપણમાં આમ કર્યું, ને અમને ખાંપો વાગેલો, અમે ચીભડાંના વેલા ફાંસી નાખ્યા અને તેઓએ છપ્પૈયામાં બાળ ઘનશ્યામ સ્વરૂપે જે જે લીલાઓ કરી હતી, એ બધી વાતો કરવા માંડી. પછી પેલા સંતને થયું, મારી વાત, મારો પ્રશ્ન, મારી મુઝવણ એમના સમજ્યામાં આવતી લાગતી નથી. એટલે તેઓ આજ્ઞા લે છે કે, 'હું ગામડે વિચરણમાં જાઉં ?' તો મહારાજ કહે, 'હા હા જાવને!' એટલે તેઓ ગામડે વિચરણમાં જવાની તૈયારી કરે છે. પોટલું

લઈને સંતો નીકળ્યા, ત્યાં સામા પર્વતભાઈ મળ્યા. પર્વતભાઈ સ્વામિનારાયણ ભગવાનના સમયના મહાએકાંતિક ભક્ત ! ગૃહસ્થ-સંસારી હોવા છતાંય પણ જનકવિદેહીની માફક વિરક્તભાવને પામી ગયેલા અને સહજાનંદ સ્વામીની મૂર્તિને ધારીને એકરૂપ થઈ ગયેલા. એમણે સંતને પૂછ્યું, 'મહારાજ ક્યાં જાવ છો ?' તો સંત કહે, 'ગામડે વિચરણ કરવા.' કહે, 'કેમ ?' સંત કહે, 'ભગવાન પાસે ગયો અને મારી બધી વાત કરી, પણ ભગવાને તે કાન ઉપર ધરી નહીં ને પોતાની વાતો કરવા માંડ્યા કે, અમે નાના હતા ત્યારે અમે આમ કરેલું ને અમે તેમ કરેલું. એટલે હવે હું વિચરણમાં જઉં છું.' ત્યારે પેલા ગૃહસ્થ ભક્ત પેલા સંન્યાસીને સમજાવે છે. જાણીને નામનો ઉલ્લેખ કરતો નથી. કારણ કે, એમના પેંગડામાં આપણો પગ મુકાય એવી આપણી સામર્થી નથી. પણ આના ઉપરથી આપણે મિષ લેવાનું છે કે, ગૃહસ્થ પણ કેવું ઉચ્ચ કોટિનું જીવન જીવે છે ! તે પેલા સંન્યાસીને-સાધુને કહે છે, 'તો તમે ભીંત ભૂલ્યા. મહારાજના કહેવાનો મુદ્દો તમે સમજ્યા નહીં. આ તમારી જે મુઝવણ છે, એમાં શાંતિ પામવાનો ઈલાજ એ જ છે કે, આ મનુષ્યમૂર્તિનાં લીલાચરિત્રોનું ગાન સાંભળો અને ચિંતવન કર્યા કરો. એ જ આ મુઝવણમાંથી બહાર નીકળવાનો ઉપાય છે.' અને સાધુએ કાન પકડ્યા. પાછા વળ્યા. પોટલું મૂકીને ફરી મહારાજની આગળ જઈને બેઠાકે, મહારાજ, તમે કરતા હતા એ વાત કરો.

ગ્રંથોમાં શું લખ્યું છે ? ભગવાનનાં ચરિત્રો લખ્યાં છે. અને એ તો મનુષ્ય જ હતા. એમણે ચીભડાંના વેલા ફાંસી નાખ્યા એની સાથે આપણે શું લેવા દેવા ? આપણા ખેતરમાં ચીભડાં થાય ને આપણને

ખાવા મળે તો બરાબર; પણ બાળ ઘનશ્યામની આવી લીલાઓને સંભારીને, બાળ જશુની આવી લીલાઓને સંભારીને એ પ્રગટ મૂર્તિનું ચિંતવન કરવું એ મુદ્દો છે. તો ચાલો, બાળ જશુની એકવાર્તા તમને કહું.

બાળ જશુ ૧૨-૧૪ વર્ષની ઉંમરના હતા. એમનું પ્રસાદીનું ઘર સોખડા ગામમાં. એ સાંકડી શેરી અને સાંજનો સમય. ગામડાનો એક રિવાજ કે એક રબારી હોય એ બધાની ભેંસો સવારે છોડાવી ગામના ગોચરમાં લઈ જાય અને સાંજે પાછી લઈ આવે એટલે પટેલિયાઓને ચરાવવા જવું પડે નહીં. એવી રીતે ભેંસોના ટોળામાંની એક ભેંસને કંઈ થયું હશે અથવા કોઈકે કંઈક સળી કરી હશે તે ભુરાયી થઈ-ભડકી અને સાંકડા ફળિયામાં મારકણી થઈને દોડતી આવી. હવે સમય એવો હતો કે, મોટે ભાગે મહિલાવર્ગ જ ફળિયામાં હાજર હતો. અને બહેનો એટલે બીકણ. એમાંય પાછી ભેંસ ભડકેલી, એટલે તેમણે કાગારોળ કરી મૂકી કે, 'અલ્યા ખસજો... ભેંસ આવે છે... ભેંસ આવે છે...' ત્યારે આ બાળ જશુ વેકેશનમાં ઘરે ગયેલા. યોગીજી મહારાજે એમને નાનપણમાં બંટાગોળીનો પ્રસાદ આપીને 'સ્વામી અને નારાયણ, અક્ષર અને પુરુષોત્તમ, બ્રહ્મ અને પરબ્રહ્મ, આત્મા ને પરમાત્મા' એવું શિખવાડેલું. સોખડા ગામનું પ્રસાદીનું જૂનું સ્વામિનારાયણ મંદિર બજારમાં આવેલું. ત્યાંથી આ બોલતાં બોલતાં ગામની શેરીઓ ગજવતા ગજવતા તેઓ ઘરે આવે એ એમનો પહેલેથી નાનપણનો ધંધો જ હતો. અને આજે પણ તેઓ એ જ કરે છે. હવે એમને શેરીઓ સાંકડી પડે છે એટલે ઈંગ્લેન્ડ, અમેરિકા, કેનેડા ને ઑસ્ટ્રેલિયા સુધી ગજવવા જાય છે. પણ, વાતો તો આ જ કરે છે - 'સ્વામી અને નારાયણ, અક્ષર અને પુરુષોત્તમ'. એમણે બધું સાંભળેલું અને બીજા લોકો પાસેથી જાણેલું કે, આપણા સ્વામિનારાયણ ભગવાન તો સર્વોપરી છે, સર્વનિયંતા છે, પ્રેરક અને પ્રવર્તક છે; એટલે બાળ જશુએ હિંમત કરી, મનમાં સ્વામિનારાયણ... સ્વામિનારાયણ... સ્વામિનારાયણ... કરી, અદબ વાળી, નીડર બની પેલી મારકણી ભેંસની સામે ઊભા રહ્યા. અને ભેંસે પણ બ્રેક મારી અને જશુને અથડાઈ ના જાય એવી રીતે આવીને ઊભી રહી ગઈ, સ્થિર થઈ ગઈ. આખું ફળિયું સ્તબ્ધ થઈને જોઈ રહ્યું. અરે, આવી ભુરાયી થયેલી, ભડકેલી મારકણી ભેંસ અને એની સામે આવડો અમથો જશુ ! બધાંને તો એમકે, હમણાં ગોલી નાખશે, મારી નાંખશે. સાહેબદાદાના જીવનમાં બનેલો આ સાચો પ્રસંગ છે.

આ લીલાને સંભારવી. બીજું કંઈ નહીં તો આપણે ભગવાનને પ્રાર્થના કરીએ કે, કોઈ ભેંસ આપણને શિંગડે ચડાવે નહીં; પહેલી

પ્રાર્થના આ ! અને ભેંસને જોઈએ એટલે બાળ જશુ યાદ આવે કે, જશુભાઈએ મારકણી ભેંસને ઊભી રાખી હતી, તો આપણી સામે કોઈ મારકણું થઈને આવશે તો એને જરૂર ઊભું રાખે એવી એમનામાં શક્તિ ને સામર્થ્ય છે.

ગુણાતીતાનંદ સ્વામીએ લખ્યું કે, 'કોઈ માર માર કરતો આવે તો પણ મારા ઘણીની મરજી વગર કોઈ વાંકો વાળ કરી શકે એમ છે નહીં.' એનું નામ થયું-કર્તાહર્તા માન્યા. કર્તાહર્તા માનવું એ આશ્રિત ભક્તની સૌથી શ્રેષ્ઠ દૃઢતા જો હોય તો પણ ક્રમે ક્રમે થાય છે, રાતોરાત થતી નથી. જીવનમાં ઘણા પ્રસંગો માંથી, ઘણી કસોટીઓમાંથી પસાર થઈએ અને પરિણામ જોઈએ કે, કશું બગડી ગયું નથી; ત્યારે એમ થાય કે, ભગવાન પોતાના ભક્તની રક્ષા કરે છે, સંકટ સમયે સહાય કરે છે. એવા મારા પોતાના અનુભવો મને જ્યારે થાય છે ત્યારે આ મોઢેથી બોલાતું જ્ઞાન અનુભૂતિનું જ્ઞાન બને છે અને ત્યારે આ કર્તાહર્તાના ભાવને પહોંચી શકાય છે.

એટલે જ દાદુકાકાની વાણીમાં જે કેફ હતો, એ અનુભૂતિનો કેફ હતો. તેઓ કહેતા, 'રાજા, હું અનુભૂતિવાળો પુરુષ છું.' એ એમના જીવનની અનુભૂતિ હતી અને એ પછીથી એમની વાણીમાં એ જોશ હતો કે, મારા ગુરુનું-મારા યોગીજી મહારાજનું ધાર્યું થાય છે. અહીં સંતનું સામર્થ્ય આવ્યું. સ્વામિનારાયણ ભગવાનને ગૌણ કર્યા નથી, પણ એ સ્વામિનારાયણ ભગવાન મને યોગીજી મહારાજ રૂપે મળ્યા; તો મારા જીવનમાં જે કંઈ પણ થઈ રહ્યું છે અને હવે પછીથી થશે, એ મને મળ્યા તે પ્રત્યક્ષ પ્રભુ વતે જ થઈ રહ્યું છે એમ દાદુકાકા ખાતરીબંધ કહેતા. અને એટલે કહેતા કે, 'મારો ઘણી કોણ છે ? મેં કિસકી ઘરવાલી હું ?' ઘણી એટલે પતિ, ઘણી એટલે સ્વામી. અને પોતાનો સેવકભાવ - ગોપીભાવ કે, હું એની ઘરવાળી છું. ઘરવાળી હોય એટલે જેટલામાં રાજાનું રાજ્ય, એટલામાં રાણીનું રાજ્ય !

'કાકાજી મહારાજની જય !' અમથી નથી બોલાતી. આ તાવણીમાંથી તપેલા પુરુષ છે. અને હૈયાને વિશે ભગવાનનો આવો ભાવ ધારણ કરીને સદેહે જીવેલા પુરુષ છે. ભગવાનને કર્તાહર્તા માનવા એ સર્વ શાસ્ત્રનો સાર છે. અને જ્યારે પણ તેઓ વાત કરે ત્યારે એમની વાતમાં યોગીજી મહારાજની બ્રહ્મસ્વરૂપપણાની વાત આવતી, તો તેઓ યોગીજી મહારાજ રૂપ બની ગયા. તેઓ કહેતા કે, હવે પછી લોકો આ શાસ્ત્રીજી મહારાજ ને યોગીજી મહારાજની સોનાની મૂર્તિઓ બનાવીને પધરાવશે. પણ શાસ્ત્રીજી મહારાજ-યોગીજી મહારાજ પ્રગટ હતા ત્યારે એમને એ

રીતે માનવા, પૂજવા, ધારવા એ ઘણું અઘરું હતું. તેઓ એમના સમયના સત્સંગની વાત કરતા, આપણે આપણા સમયના સત્સંગની વાત કરીએ તો-ભગવાન અને સંત. ભગવાનનો મહિમા સમજવો અને ભગવાનને ધારેલા સંતનો મહિમા સમજવો એ શાસ્ત્ર માત્રનો સાર છે.

એક જ મુદ્દો આવે છે. 'કલ્યાણને અર્થે તો ભગવાનને સર્વકર્તાહર્તા જાણવા એ જ છે. અને જેવું પરોક્ષ ભગવાનના રામ-કૃષ્ણાદિક અવતારનું માહાત્મ્ય જાણે છે તથા નારદ, સનકાદિક, શુક્રજી, જડભરત, હનુમાન, ઉદ્ધવ ઇત્યાદિક જે પરોક્ષ સાધુ તેનું જેવું માહાત્મ્ય જાણે છે તેવું જ પ્રત્યક્ષ એવા જે ભગવાન તથા તે ભગવાનના ભક્ત સાધુ તેનું માહાત્મ્ય સમજે તેને કલ્યાણના માર્ગમાં કાંઈયે સમજવું બાકી રહ્યું નહીં. તે આ વાર્તા એક વાર કહ્યે સમજો અથવા લાખ વાર કહ્યે સમજો, આજ સમજો અથવા લાખ વર્ષ કેડે સમજો પણ એ વાત સમજ્યે જ છૂટકો છે.

લાખ વર્ષ કેડે - 'કેડે' એટલે પછી, હવે પછીથી. એટલે એનો અર્થ થયો કે, કેટલા જન્મો લેવાના ? જન્મમરણના ચક્રાવામાં ફર્યા કરવાનું ? પરોક્ષભાવે પ્રભુને ભજ્યા કરવાના ? "પ્રગટને ભજી ભજી પાર પામ્યા ઘણા, ગીઘ ગણિકા કપિ વૃંદ કોટિ વ્રજતણી નાર પ્રેમભાવે તરી, પ્રગટની ઉપાસના સૌથી મોટી." યોગીબાપા આ બોલતા.

ભગવાનના જે જે અવતારો થયા તે તે સમયમાં મનુષ્ય રૂપની અંદર પણ જેણે ભગવાનના પરમ દિવ્ય ભાવને જાણ્યો અને સાથે સાથે માણ્યો. એટલે મેં ગઈ કાલે કહ્યું હતું કે, 'જશુભાઈ જાણવા જેવા છે એટલું જ નહીં, માણવા જેવા છે.' જાણ્યા એટલે એમના વિશેની માહિતી અને માણ્યા એટલે એ જે ભગવાનના પરમ દિવ્ય તત્ત્વને ધારીને રહ્યા છે તેના રૂપ થવું. તો 'એક વાર કહ્યે સમજો કે લાખ વાર કહ્યે સમજો, આજ સમજો અથવા લાખ વર્ષ કેડે સમજો, પણ આ વાત સમજ્યે જ છૂટકો છે.' છૂટકો એટલે નિવૃત્તિ - છૂટી ગયા. કારણ કે આપણો કલ્યાણ સાથે સંબંધ છે. આપણી ભક્તિને, આપણે જે કંઈ પણ સાધન કરી રહ્યા છીએ તે આપણા પક્ષનો જે પુરુષાર્થ છે તેને શેની સાથે નિસબત છે ? છૂટકારા જોડે.

ગઈ કાલે દર્શન કેવી રીતે કરવાં તેની વાત કરી. અમે કેવાં અલપઝલક દર્શન કરતા અને યોગીજી મહારાજે અમને ધારીને દર્શન કરતાં શિખવાડ્યું. ગોંડલમાં અમે દોડીને દર્શન કરી આવતા અને પાછા

યોગીબાપા આગળ ડાહ્યાડમરા થઈને બેસી જતા. ત્યારે બાપા પૂછતા અને દર્શન કરવાની વાત શિખવાડતા, સમજાવતા. યોગીબાપા સવારે ગોંડલ અક્ષરદેરીમાં બેસીને પૂજા કરતા, દર્શન આપતા. પોતે પ્રદક્ષિણા કરતા, દંડવત કરતા, 'શિક્ષાપત્રી'નું વાચન કરતા; આ બધાં દર્શન અમે કર્યાં છે. અને એવું જ્યારે આપણે કરતા હોઈએ ત્યારે આપણને એની સ્મૃતિ થવી જોઈએ, એ વાત આપણને સાહેબે શિખવાડી છે. તો એને મન એ પ્રગટ છે, પ્રત્યક્ષ છે.

યોગીબાપા, તેઓની ઉત્તરાવસ્થામાં સવારે એક વખત મંદિરે દર્શન કરવા માટે પધારે. જાળીનો દરવાજો પકડીને ઊભા રહે. ટીકી ટીકીને દર્શન કરે. અને પછી મોટેથી એટલે કે, આજુબાજુ વાળાને સંભળાય તે રીતે બોલે કે, 'મહારાજ, મજામાં છો ને ? પૂજારી બરાબર તમારું બધું લાલનપાલન કરે છે ને ?' એમ ખબર પૂછે. એટલે જે પૂજારી હોય એય સમજી જાય કે, આપણે કેવી રીતે પૂજા કરવી. ભગવાનને આંખો છે, ભગવાનને કાન છે, એટલે ભગવાન જોતા હોય-સાંભળતા હોય એવી રીતે યોગીજી મહારાજ બંધ જાળીના દરવાજા આગળ સળિયા પકડીને ભગવાન સાથે વાત કરે. એટલે કો'ક અખ્તરડાહ્યાએ યોગીજી મહારાજને પ્રશ્ન પૂછ્યો કે, 'તમે કહ્યું એ તો મહારાજે સાંભળ્યું, પણ મહારાજે શું જવાબ દીધો તેની કેમ ખબર પડે ?' એટલે કે, બરોબર છે, પૂજારી કપટ કરતો નથી, પૂજારી સારી સેવાચાકરી કરે છે એવો જવાબ તો આપે ને ઠાકોરજી ! ત્યારે યોગીબાપા એમ કહે કે, 'આપણે ટેલિફોનમાં કો'કની જોડે વાત કરીએ તો આપણે જે બોલીએ એ આજુબાજુ વાળા સાંભળે, પણ સામેવાળો જે જવાબ આપે એ તો આપણે એકલા જ સાંભળીએ ને ! એમ મહારાજે શું જવાબ આપ્યો એ તો મને એકલાને જ સંભળાય ને ! આજુબાજુ વાળાને ક્યાંથી સંભળાય ?' આવો યોગીબાપાનો જવાબ હતો. પણ આપણે દર્શન કરવા જઈએ ત્યારે આ પ્રસંગની સ્મૃતિ થાય તો મૂર્તિ જીવંત થઈ જાય. નામીએ સહિત નામ, સ્મૃતિ સહિત દર્શન !

યોગીબાપાનાં મેં દર્શન કર્યાં છે. જશુબાપાનાં તમે અને મેં પણ દર્શન કર્યાં છે. આપણે જ્યારે અહીંયાં મૂર્તિનાં દર્શન કરીએ, ચિત્ર પ્રતિમાનાં દર્શન કરીએ, ત્યારે એ દર્શનની સ્મૃતિ સહિત દર્શન કરીએ તો એ પ્રગટ અને પ્રત્યક્ષ છે. હૃદયના ભાવ સહિત દર્શન કરવાં. અને 'શિક્ષાપત્રી'માં કહ્યું છે, દર્શને જાવ તો ઠાલા ના જવું. એટલે કે, ખાલી હૈયે ના જવું. આપણે કંઈક નિમિત્તરૂપ ભગવાન આગળ પત્રં પુષ્પં ફલં તોયમ્ જે કંઈ પણ યથાશક્તિ હોય તે લઈ જવું, આ નાનપણના અમારા સંસ્કાર.

જશુભાઈને ફરી પાછા યાદ કરીએ. બેઉ હાથની બે મુઠ્ઠીમાં કમળાબા ચોખા આપે, એ ચોખા લઈને જશુભાઈ સ્વામિનારાયણ મંદિરે પોતાના ઈષ્ટદેવનાં દર્શન કરવા માટે જાય. પણ રસ્તામાં જે કોઈ પણ દેવસ્થાન આવે એમાં એક મુઠ્ઠીમાંથી થોડા થોડા ચોખા એ ભગવાનને પણ અર્પણ કરતા જાય અને આખી મુઠ્ઠી સ્વામિનારાયણ મંદિરમાં આવીને સ્વામિનારાયણ ભગવાન આગળ અર્પણ કરે. મારા ભગવાન, મારું મંદિર અને મારું સઘળું એને અર્પણ ! આવી એમની બાળપણની સ્મૃતિ ! ભલેને આપણે ચોખા લીધા વગર ખાલી હાથે આવીએ, પણ આપણે જશુભાઈની સ્મૃતિ કરતાં કરતાં મંદિરે આપણા ભગવાનનાં દર્શન કરીએ તો પણ ભગવાન સદાય દિવ્ય સાકાર, પ્રગટ અને પ્રત્યક્ષ છે. ખાલી હૈયે નહીં આવવું. હૈયામાં પ્રેમનો ભાવ લાવવો, માહાત્મ્યનો ભાવ લાવવો, ધન્યતાનો ભાવ લાવવો કે, 'અલોલો ! મારા પ્રભુનાં દર્શને જાઉં છું, મારા ગુરુનાં દર્શને જાઉં છું !' એ કહેવાય ઠાલા ઠાલા ના જવું.

અને નારદ, સનકાદિક, શુકજી, બ્રહ્મા, શિવ એમને પૂછો તો પણ ડાહ્યા છે તે અનેક વાતની યુક્તિ લાવીને પ્રત્યક્ષ ભગવાન અને પ્રત્યક્ષ સંત તેને જ કલ્યાણના દાતા બતાવે.

એટલે ગુણાતીતાનંદ સ્વામીએ કહ્યું, 'જેવો બીજાને સમજાવવાનો આગ્રહ છે, એવો પોતાની જાત ઉપર આગ્રહ રાખવો.' આપણે બીજાને સત્સંગ કરાવવા, સત્સંગનો પ્રચાર કરવા માટે નીકળી પડીએ છીએ કે, ભગવાનનું સ્વરૂપ ઓળખાવી દઈએ, સંતોનું સ્વરૂપ ઓળખાવી દઈએ; પણ એ ખોટો અભ્યાસ છે. મારે ઓળખવાનું છે, મારે જીવવાનું છે; આ મુદ્દો તો પહેલો મારે પાકો કરવાનો છે.

પણ, આ સંત ડાહ્યા છે, તે ગમે તેવી યુક્તિ લાવીને સવળી વાત કરે છે અને આમથી આમ દષ્ટાંત આપીને ગમે તે રીતે મૂળ સિદ્ધાંત પર નિશાન રાખે છે. એટલે જે પરોક્ષ સંતો થયા અને પરોક્ષ ભગવાનના જે અવતારો થયા તે કોઈ ભગવાનના અવતાર નાના-મોટા, મારા-તારા એવી કોઈ વિક્તિ આપણે કરતા નથી, પણ અત્યારે હાજર વર્તમાન કાળમાં મને મળ્યા એવા જે પ્રભુ, એની મારે વાત કરવાની છે અને તે મારી નિસબત છે.

આપણે કો'કના વ્યવહારમાં, કો'કના વેપારમાં સલાહ આપવા જઈએ તો શું કહે આપણને ? 'તું તારું સંભાળને ! પાછો અહીં મારા ઘરમાં વલીવટ કરવા આવ્યો છું.' શું કહે ? 'તારું ઘરવાળું જ તારું કહ્યું નથી કરતું તો પાછો અહીં મને કહેવા આવ્યો ?' આ બધું આપણે

સાંભળ્યું છે. એટલે આપણે ડાહ્યા થઈને બીજે સલાહ આપવા જવું નહીં, આપણે જ એનું આચરણ કરવું. અને આપણે પોતે જ્યાં સુધી આચરણ અને આચમન કરીએ નહીં, ત્યાં સુધી ગંગા કિનારે બેસીને લાખ દેગડા પાણી ઢોળીએ પણ તરસ છીપે નહીં. પણ એક ચાંગળું પાણી લઈને જો પીએ તો તરસ છીપી જાય.

અને જેવું પરોક્ષ ભગવાન અને પરોક્ષ સંતનું માહાત્મ્ય છે.

આપણને આપણા સિવાય સામેવાળાનું બધું સારું લાગે છે. પારકાનું બધું સારું લાગે છે અને એમાં મૂળ મુદ્દો માર્યો જાય છે અને આપણું પોતાનું છે એનું સુખ લેવાનું બાકી રહી જાય છે. ભલે મારી પાસે સાઈકલ છે, પણ એ મારી સાઈકલ છે. અને એ સાઈકલ સવારીનો મને જે આનંદ મળે એ સામેવાળાનું સ્કૂટર જોઈને આપણે ગુમાવી દઈએ છીએ. એવું થાય કે, અમે ચડી પહેરીને સાથે ફરતા હતા, એ ફોર વ્હિલર લાવ્યો અને મારે સાઈકલ જ રહી. એટલે સાઈકલ મળ્યાનું જે સુખ, જે સંતોષ, જે આનંદ અને સાઈકલ સવારીની જે મોજ એ માણવાની રહી ગઈ. આમ, આપણને પારકું હોય એ સારું લાગે છે. આપણા કરતાં બીજાનો ધંધો સારો ચાલતો હોય એવું લાગે છે. આપણા કરતાં બીજાની નોકરી સારી લાગે છે. અને એટલે તમને પણ એમ થતું હશે કે, આ સાધુઓને સારું, જલસા છે. કાંઈ કશી જવાબદારી નહીં, આગળ-પાછળ કશો ઉલાળ-ધરાળ નહીં. અને અમને એમ થાય કે, આ સંસારીઓને સારું, સારું સારું ખાવાનું-પીવાનું-પહેરવાનું-ઓઢવાનું-મલાલવાનું. 'પારકે ભાણે મોટો લાડુ.' અને અંગ્રેજીમાં એમ કહેવાય છે, 'Grass is always green on the other side.' આપણા કરતાં બાજુવાળાનો બગીચો બહુ સરસ લાગે છે. બાજુવાળાની લોન લીલીછમ હોય અને આપણું ઘાસ પાણી વગર સુકાતું હોય. તો ભાઈ, તું તારા ઘાસને પાણી પા ને ! ક્યાં કોઈના પાડે છે ? બાજુવાળાની જોડે સરખામણી કરે છે અને દુઃખી થાય છે. એમ પરોક્ષ. જે પરોક્ષ છે - બીજું છે, તમારું નથી. અને એનાથી આગળ કહેવું હોય તો તે પરાયું છે, પારકું છે.

મારા ગુરુ ! મારા પ્રભુ ! મારું મંદિર ! જુઓ, સાહેબદાદાએ શું કર્યું ? અહીંયાં મૂર્તિઓ પધરાવીને આપણને ભગવાનની સાથે જોડ્યા. અરસપરસ આપણને બધાને જોડ્યા. જુઓને, આ નિમિત્ત છે તો કેટલા બધા મુમુક્ષુઓ ભગવાનની વાણી સાંભળવા માટે એકત્ર થયા ! આપણને બધાને પણ અરસપરસ જોડ્યા, નહિ તો ક્યાં કોઈનો લોહીનો સંબંધ છે ? ક્યાં કોઈનું કોઈ સગપણ છે ? પણ ગામેગામથી જુદાં જુદાં મંડળોમાંથી ભક્તો આવીને આ ભગવાનના ધામમાં ભેગા થયા. (કમશઃ) ◆